

ngv

Nederlandse
Genealogische
Vereniging

AMERSFOORT EN OMSTREKEN

Afdelingsfunctionarissen

Bestuur

Voorzitter:	Peter Dijs tel. 030–2201993	e-mail: voorzitter@amersfoorteo.ngv.nl
Secretaris:	Henk van de Streek tel. 033–8795529	e-mail: secretaris-aft@ngv.nl
Penningmeester:	Thijs van Veen tel. 033–4726015	e-mail: penningmeester@amersfoorteo.ngv.nl
Lid:	Marcel van de Krol tel. 033–4945110	e-mail: marcelvandekrol@hetnet.nl
Lid:	vacature	

Afdelingsafgevaardigden

Afgevaardigde:	Thijs van Veen, voornoemd
Plaatsvervanger:	Peter Dijs, voornoemd

Lezingen en Activiteiten

Coördinator:	Marcel van de Krol, voornoemd
--------------	-------------------------------

Periodiek

Hoofdredacteur:	Thijs van Veen, voornoemd
Redactieadres:	redactie@amersfoorteo.ngv.nl
Eindredacteur:	Jelle Kaastra tel. 030–6962934
Redacteurs:	Marcel van de Krol, voornoemd Freja Schuitemaker-Frankefort tel. 033–4947948 e-mail: fschuite@xs4all.nl vacature

PR-ondersteuning Freja Schuitemaker-Frankefort, voornoemd

Webredacteur Marcel van de Krol e-mail: webmaster@amersfoorteo.ngv.nl

Website <https://ontdekjouwverhaal.nl/onze-afdelingen/amersfoort-en-omstreken/>

Twitter www.twitter.com/NGV_AFT

Facebook NGV afdeling Amersfoort en omstreken

Omslag: Wachtoren bij het voormalige Kamp Amersfoort. Zie het verslag van de excursie op pag. 55. Foto: Marcel van de Krol.

AMERSFOORT EN OMSTREKEN

Uitgave van de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Amersfoort en omstreken opgericht 18 december 1971

Verschijningsgebied de gemeenten Amersfoort, Baarn, Barneveld, Bunschoten, Ede, Eemnes, Ermelo, Harderwijk, Leusden, Nijkerk, Putten, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Soest, Utrechtse Heuvelrug, Veenendaal, Wageningen, Woudenberg en Zeist. Oplage 425.

Jaargang 28

september 2019

nummer 3

Van de redactie

In dit nummer vindt u de aankondiging van de bijeenkomsten en lezingen in september 2019 tot en met januari 2020, de verslagen van diverse lezingen en van de excursie naar Kamp Amersfoort, één bijdrage in de rubriek *stel je voor* en daarnaast nog enkele artikelen. Ina Budde-Korver schrijft over Aalbertus Brouwer en zijn problemen met de burgerlijke stand. Willem van Maren bespreekt een boek over het ontstaan van Maarsbergen. De jaarlijkse computermiddag annex genealogisch café is op zaterdagmiddag 21 september a.s. in De Brug. Een week eerder is er een bijeenkomst van de PRO-GEN gebruikersgroep in Nijkerk. Wij maken u ook attent op een groot opgezet symposium over DNA op donderdag 19 september a.s. in Tiel.

De redactie wenst u veel leesplezier.

Thijs van Veen, hoofdredacteur

Colofon

AMERSFOORT EN OMSTREKEN verschijnt in januari, april en september. De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de ondertekende stukken. Bij overname van gegevens uit deze uitgave wordt men verzocht de bron te vermelden.

Kopij voor het volgende nummer gaarne vóór 1 december 2019 inleveren

Voor nadere instructies zie https://ontdekkjouwverhaal.nl/wp-content/uploads/securepdfs/2018/04/AFT_instructie_auteurs.pdf

AMERSFOORT EN OMSTREKEN wordt gratis aan de leden van de afdeling toegezonden. Anderen kunnen zich abonneren door betaling van € 10,- per jaar. Hiervoor krijgt men een factuur van de (landelijke) NGV.

Opmaak: L^AT_EX – Druk: Trepico, Nijkerk

Lezingen & Activiteiten

Genealogische activiteiten in de regio

Een overzicht van de bijeenkomsten voor de komende periode. Alle bijeenkomsten van onze NGV-afdeling en van de HCC! werkgroep Amersfoort vinden – tenzij anders vermeld – plaats in

het Kerkelijk Centrum De Brug, Schuilenburgerweg 2, 3816 TB in Amersfoort

Onze middagbijeenkomsten beginnen om 14.00 uur en de avondbijeenkomsten beginnen steeds om 20.00 uur. De zaal is 's middags open vanaf 13.30 uur en 's avonds vanaf 19.30 uur zodat u in de gelegenheid bent om met de leden van het bestuur of de andere aanwezigen van gedachten te wisselen onder het genot van een kopje koffie of thee. De consumpties zijn voor eigen rekening. In de hal kunt u zelf de consumpties bestellen. De PR-medewerkers van onze afdeling verzorgen een informatietafel. Al onze bijeenkomsten zijn voor iedereen, leden van de NGV en belangstellenden, vrij toegankelijk.

De activiteiten van de Oudheidkundige Vereniging Flehite (OVF) en de HCC!genealogie in onze regio zijn afzonderlijk vermeld. Omdat sommige activiteiten van de OVF en de HCC! pas in een laat stadium bekend zijn, verdient het aanbeveling om daarvoor regelmatig hun websites te raadplegen:

- <http://www.historisch-amersfoort.nl>
- <http://amersfoort.hcc-utrecht.nl>

De activiteiten van HCC!genealogie zijn voor NGV-leden gratis toegankelijk. De OVF kan aan niet-leden een toegangsprijs vragen. Wij adviseren u in die gevallen altijd duidelijk te kennen te geven dat u komt als lid van de NGV!

Datum	Zaterdag 21 september 2018	De Brug – NGV
Tijd	van 14.00 tot 16.00 uur	
Plaats	Kerkelijk Centrum De Brug	
Onderwerp	Computermiddag en genealogisch café	

Op zaterdagmiddag 21 september 2019 houden wij van 14.00 uur tot 16.00 uur weer onze jaarlijkse computermiddag en genealogisch café.

Wij zullen diverse genealogen vragen die ervaring hebben met PRO-GEN, GensDataPro, Aldfaer, HazaData en andere programma's een tafel te bemensen zodat zij u kunnen helpen met vragen over één van deze programma's.

Heeft u algemene vragen over genealogie, loopt u vast met uw onderzoek, u wilt wat meer weten over hoe en waar te zoeken of u wilt gewoon even lekker bijkletsen over uw hobby dan bent u uiteraard ook van harte welkom in ons genealogisch café.

De toegang is gratis en iedereen is welkom, wel of geen lid van de NGV. Graag tot ziens op zaterdagmiddag 21 september. Het is een inloophmiddag, u hoeft dus niet beslist om 14.00 uur aanwezig te zijn. U kunt komen tussen 14.00 en 16.00 uur op een tijd die u schikt.

Let op: deze computermiddag was eerder gepland op 14 september, maar is verschoven naar 21 september. Reden: op zaterdag 14 september is er een PRO-GEN-bijeenkomst in Nijkerk, zie elders in dit nummer.

Datum	Donderdag 17 oktober 2019	De Brug – NGV
Tijd	van 20.00 tot 22.00 uur	
Plaats	Kerkelijk Centrum De Brug	
Onderwerp	Rust genealogie op historisch drijfzand?	
Spreker	Henk Feikema	

Genealogisch onderzoek naar verre voorouders staat of valt met de betrouwbaarheid van de geschiedschrijving. Dit gaat vooral een rol spelen als er aansluitingen op adellijke personen in de middeleeuwen worden gevonden. Maar hoe betrouwbaar zijn de gevonden gegevens? Mogen we aannemen dat die voorouders ook werkelijk hebben geleefd? Wetenschappelijke onderzoeken en recente archeologische vondsten laten zien dat we ernstige twijfels moeten hebben. Vooral de chronologie van de geschiedenis blijkt niet te kloppen en dat heeft consequenties voor de beoefening van de genealogie. Voor genealogen met voorouders in de vroege middeleeuwen betekent dit meestal dat hun kwartierstaten moeten worden aangepast.

In de lezing zal worden verteld wat er aan de hand is en wat de gevolgen voor het familieonderzoek zijn.

Henk Feikema is o.a. oud-docent Natuurkunde aan de Technische Universiteit Delft, voorzitter van de Genealogische Vereniging Prometheus, amateurhistoricus en auteur van diverse publicaties over de betrouwbaarheid van de geschiedenis. In januari 2019 verscheen zijn boek *Archeologie ondergraaft geschiedenis* bij uitgeverij Aspekt.

Datum	Donderdag 11 november 2019	De Brug – NGV
Tijd	van 20.00 tot 22.00 uur	
Plaats	Kerkelijk Centrum De Brug	
Onderwerp	Tienminutenpraatjes en afdelingsledenvergadering	

Wij geven u graag de gelegenheid een praatje te houden over uw genealogische onderzoek of over een opmerkelijke vondst of bron. We denken hierbij aan praatjes van tien minuten, maar korter of langer mag ook. Graag even van tevoren aanmelden bij bestuurslid Marcel van de Krol (zie colofon voor contact).

Vooraf aan de tienminutenpraatjes vindt eerst een korte ledenvergadering plaats. De agenda voor deze afdelingsledenvergadering en het verslag van de vorige zijn te zijner tijd te vinden op internet: ontdekjouwverhaal.nl/onze-afdelingen/amersfoort-en-omstreken/afdelingsledenvergadering-amersfoort-e-o/. De agenda en de bijlagen liggen vóór aanvang van de vergadering eveneens ter inzage en er zijn ook meerdere exemplaren beschikbaar. Deze afdelingsledenvergadering vindt plaats voorafgaande aan de Algemene Vergadering van de NGV op zaterdag 23 november a.s. in Driebergen.

Datum Donderdag 12 december 2019
Tijd van 20.00 tot 22.00 uur
Plaats Kerkelijk Centrum De Brug
Onderwerp Digitale nazorg
Spreker Sander van der Meer

De Brug – NGV

Sander van der Meer heeft decennialang gewerkt binnen de opsporing als forensisch digitaal specialist. Daarnaast is hij gastdocent op uitvaartopleidingsinstituten en geregeld te horen en te zien op radio en TV. Met het bedrijf Digitale Nazorg ondersteunt hij primair nabestaanden die graag toegang willen hebben tot dierbare gegevens die zijn opgeslagen op apparatuur en in de cloud van de overledene.

Maar hoe krijg je als nabestaande toegang tot contacten, foto's of documenten, noodzakelijk voor de administratie, voor de verwerking of als mooie herinnering als dit is beveiligd met een wachtwoord of toestelcode? Kan en mag je de vinger van een overledene gebruiken om een telefoon te ontgrendelen? Moet je nu wel of niet de social media en online diensten opzeggen van jouw dierbare en hoe voorkom je identiteitsfraude? En wat kan of moet je zelf nu al regelen voor als je er straks niet meer bent?

Tijdens deze presentatie deelt Sander zijn ervaringen, geeft inzichten in wet- en regelgeving en laat zien wat de huidige mogelijkheden en valkuilen zijn in deze digitale tijd. Een levendige presentatie waar emotie en humor elkaar afwisselen en recente voorbeelden en praktische tips je nu al aan het denken zetten.

Datum Donderdag 23 januari 2020
Tijd van 20.00 tot 22.00 uur
Plaats Kerkelijk Centrum De Brug
Onderwerp Leerrijke mobiliteit: koopmanszoon Michiel Heusch op Italiëreis
Spreker Prof. dr. Marijke van der Wal

De Brug – NGV

Te midden van de grote hoeveelheid door de Engelsen in oorlogstijden buitgemaakte documenten bevindt zich een vijftigtal brieven die in de jaren 1664–1665 naar Michiel Heusch jr. zijn gestuurd. Deze jonge koopman uit Hamburg is op een zo geheten grand tour in Italië om de taal te leren, maar ook om de handelscontacten van zijn vader te leren kennen en om handelsproblemen op te lossen. Wekelijks ontvangt hij brieven van zijn vader Michiel Heusch sr. Ook zijn er enkele brieven overgeleverd van zijn moeder en nog drie andere familieleden. Mijn onderzoek heeft uitgewezen dat de scribenten en de geadresseerde tot een van oorsprong Antwerpse koopliedenfamilie behoren, tot een migrantenfamilie dus, die zich na de val van Antwerpen in Hamburg heeft gevestigd. Daar is een internationaal handelsimperium opgebouwd met een omvangrijk netwerk van handelsrelaties.

Deze tweede- en derde-generatie migranten blijken in het Nederlands te schrijven. De brieven zijn dan ook getuigen van een interessante taalcontactsituatie: het Nederlands dat gesproken en geschreven werd in de Hamburgse Nederduitse omgeving. Hoe ziet dat Nederlands eruit? Ook de praktijk van het leren van vreemde talen komt naar voren in de brieven.

De overgeleverde brieven geven een beeld van onder meer het dagelijks leven aan het thuisfront, het verloop van de reis, de praktijk en problematiek van koopmanschap, on-

derhandelingen vanuit Hamburg met Engeland en het grote internationale handelsnetwerk dat Michiel Heusch sr. heeft. Uit door mij verricht historisch onderzoek blijkt dat Heusch sr. een zeer belangrijke positie in Hamburg innam: hij behoorde tot de voornaamste kooplieden en werd zelfs de eerste president van de *Commerzdeputation*, de voorloper van de kamer van koophandel.

Het is bijzonder dat de verzonden brieven uit de aaneengesloten periode 1664-1665 bewaard zijn gebleven. Ze geven zicht van binnenuit op de handel en wandel van een vooraanstaande migrantenfamilie, op hun wel en wee, ziekte, sterfgevallen en erfenisperikelen. Voor historisch geïnteresseerden een prachtige blik op het verleden. Voor genealogen kan ik laten zien welke werkwijze tot het achterhalen van de vele historische gegevens heeft geleid.

Marijke van der Wal gaf voor onze afdeling eerder in november 2013 een lezing, deze ging over het bijzondere van de herontdekte brieven, over de inhoud van mijn Brieven als Buit-onderzoek en over zowel 17de- als 18de-eeuwse brieven. De nu voorgestelde lezing is een heel ander verhaal, helemaal toegespitst op de Heusch-familie.

Agenda van de bijeenkomsten van:

HCC!genealogie, werkgroep Amersfoort – Elke derde maandag van de maand in het Kerkelijk Centrum De Brug, Schuilburgerweg 2, 3816 TB in Amersfoort. Openingstijden: van 19.30 tot 22.00 uur.

Hier kunt u terecht voor al uw computervragen, ook niet-genealogische. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de HCC-website <http://amersfoort.hcc-utrecht.nl>.

Van uw voorzitter

door Peter Dijs

Bij het maken van deze bijdrage ging het record van de zomerwarmte uit 1944 uit de boeken. De zomermaanden zijn voor ons als bestuursleden doorgaans een rustige periode: geen lezingen en weinig andere bijeenkomsten.

Persoonlijk vond ik het fijn dat onze af-tredende bestuursleden secretaris Henk van de Streek en bestuurslid Marcel van de Krol zich bereid verklaarden hun functies te blijven vervullen en zodoende tijdens onze afdelingsledenvergadering van 18 april 2019 zijn herbenoemd.

Het baart ons zorgen dat de slagkracht van ons hoofdbestuur nog steeds niet op het vereiste peil zit omdat de vacatures moeilijk zijn in te vullen vanwege het ontbre-

ken van voldoende kandidaten. Daarom nog eens een oproep van mijn kant om op de website te kijken of er voor jullie als lid van onze afdeling iets bij zit om een steentje bij te dragen. Nog steeds uitgaande van het beginsel dat een vereniging iets is van, voor en door de leden. Dus onder andere ook als je je medeleden kunt helpen met genealogische vragen moet je het niet laten.

Ook kregen we een signaal van een startende genealoog die vrij recent lid is geworden van onze afdeling en kampt met beginnersproblemen en het onderzoek ervaart als een onontwarbare kluwen van gegevens. De behoefte is om meer tips voor beginners te verkrijgen. Als afdelingsbestuur willen we natuurlijk voorkomen dat deze nieuwe leden

gaan afhaken vanwege het ontbreken van een goede aansluiting. Integendeel we zijn blij met een dergelijke reactie omdat je dan in de gelegenheid bent hierop in te spelen.

Werving van nieuwe leden en ledenbehoud is een speerpunt voor ons en heeft daarom de volle aandacht van jullie afdelingsbestuur. We willen jullie als lid graag actiever bij het afdelingswerk zien te betrekken. Zo hebben we in het eerste kwartaal een brainstormsessie gehouden, waarin verschillende opties zijn bekeken. Zo willen we proberen:

- afdelingsbijeenkomsten ook in de regio van ons werkgebied zien te organiseren, dus ook buiten Amersfoort;
- zgn. 10-minuten-praatjes introduceren waar je als lid genealogische onderwerpen kunt presenteren. Zoals eigen stamboomonderzoek, welke vondsten je bent tegengekomen, tegen welke problemen je bent opgelopen en hoe je tot een oplossing kwam. In november a.s. staat er een hele afdelingsbijeenkomst voor gepland. Geef je op bij ons bestuurslid Marcel van de Krol wanneer je een presentatie wilt geven.

We hadden op 22 juni jl. in Amstelveen een regio-overleg met vier andere afdelingen. Daaruit is voortgekomen dat we met de diverse deelnemers proberen voor nieuwe leden een introductiebijeenkomst te organiseren waarin we kennis en kunde binnen de verschillende afdelingen gaan bundelen. Hierop komen we zeker nog terug.

Vanzelfsprekend gaan we ervan uit dat je voor concrete hulp altijd kunt aankloppen bij ons bestuur. Daarom zijn de bestuursleden tijdens afdelingsbijeenkomsten een half

uur voor aanvang aanwezig om te benaderen. Niet dat zij alles weten maar zij hebben wel enige kennis van genealogie. Anders weten zij wel waar Abraham de mosterd haalt om met het onderzoek verder uit de voeten te kunnen komen. Schroom vooral niet de via de afdeling geboden mogelijkheden te benutten!

Op zaterdag 14 september a.s. zullen wij met onze afdeling te vinden zijn in een stand in Nijkerk. We zijn uitgenodigd om aanwezig te zijn bij het 25-jarig jubileum van de PRO-GEN gebruikersgroep. Uiteraard zijn de leden van onze afdeling daar ook van harte welkom. Meer informatie is daarover te vinden in onze nieuwsbrieven en op de website: www.pggg.nl/agenda/429-pro-gen-jubileumviering-op-zaterdag-14-9-2019-te-nijkerk.

Tenslotte wijs ik nog even op het symposium *Dochters van Eva* op 19 september 2019 in Tiel. Hieraan is elders in ons afdelingsblad een stukje gewijd. Niet-leden die lid worden van de NGV kunnen gebruik maken van een speciale kortingsregeling, waarbij het lidmaatschap doorloopt tot liefst 31 december 2020. Zie daarvoor op onze website: ontdekjouwverhaal.nl/product/combinatiekaart-lidmaatschap-dna-symposium-tiel/

Ik hoop, mede namens mijn mede-afdelingsbestuurders, dat iedereen een fijne vakantieperiode heeft gehad. Om daarna weer voldoening te halen uit leuke vondsten bij onze gemeenschappelijke hobby: de genealogie. En vanzelfsprekend hopen we ieder in goede gezondheid weer welkom te mogen heten tijdens onze afdelingsbijeenkomsten.

Vóór 1700 drogen de bronnen niet op

Lezing door Denis Verhoef op donderdag 18 april 2019. Marcel van de Krol doet verslag.

Er was veel belangstelling voor deze lezing. De zaal was bijna te klein en er werden stoelen bijgeschoven. Dankzij onze nieuwe geluidsinstallatie was alles goed te verstaan.

Denis Verhoef is genealoog en initiatiefnemer van 'Utrechtse parentelen vóór 1650'.

Hij bespreekt een aanpak voor genealogisch onderzoek in stad en provincie Utrecht, voor de (late) middeleeuwen en de vroegmoderne tijd aan de hand van de vraag: *de Burgerlijke Stand, dan de DTB-registers, en wat daarna?*

De nadruk ligt op *hoe en waarom*: welke instrumenten heeft de genealoog vóór 1700 in zijn toolkit? Welke bronnen staan hem ter beschikking? Hoe gaat hij te werk?

Eén ding is volgens hem zeker: Het onderzoek vóór 1700 wordt niet makkelijker, wel leuker!

Denis begon zijn verhaal met dat er twee soorten genealogen zijn. Sommigen willen zover mogelijk terug en het liefst een afstammeling zijn van Karel de Grote. Anderen willen een zo uitgebreid mogelijke kwartierstaat en het liefst ook nog mooie verhalen erbij.

Vroeger kwam de spreker vaak in het Utrechts archief, toen was er nog geen internet en in het archief werd je verwezen van daar staan de microfiches met de 10-jarige tafels. Op een gegeven moment viel het op dat er elke week een zelfde groep mensen in het archief aan het zoeken en uitpluizen was. Deze mensen wisten op een gegeven moment van elkaar waar ze naar op zoek waren en als de één iets gevonden had wat misschien voor de ander interessant was gaf hij het aan hem.

Eén van die mensen had een boek ge-

maakt van een parenteel maar dat was te groot om in een blad te publiceren. Het stond dus op de plank. Op een gegeven moment hadden ze allemaal een parenteel gemaakt die ver terugging in de tijd tot nog vóór 1700 of 1650. Samen vormden ze een werkgroep van ongeveer 11 personen die onderzoek doet naar Utrechtse parentelen van vóór 1650. De resultaten zijn in 7 boeken verschenen en deze serie is uitgegeven door de vereniging Ons Voorgeslacht. De 7 boeken bevatten ongeveer 20 parentelen en 4.250 gezinnen waarvan ook veel in het Kromme Rijngebied.

De lezing was verdeeld in 4 gedeeltes, Utrechtse parentelen, wie, wat, waarom en hoe.

Wie

Dat is de werkgroep die bestaat uit een stuk of 10 genealogen die aan de boeken hebben gewerkt.

Wat

Er waren verschillende parentelen met verschillende namen of patroniemen. Op een gegeven moment viel het op dat een paar generaties later zij bijna dezelfde achternaam hadden, Lamme en Lange. Het bleek dus een paar generaties terug familie van elkaar te zijn. Ook waren er parentelen waarvan de kinderen, jongens en meisjes dezelfde voornaam hadden.

Toen heeft men een bestand op de computer gemaakt (Excel) en heeft men gekeken in welke gezinnen zowel dezelfde jongensnaam als meisjesnaam voorkwamen. Omdat deze kinderen vaak naar hun grootouders werden genoemd zouden dat wel eens dezelfde grootouders kunnen zijn en dat bleek ook te kloppen.

Waarom

Vooral de groep genealogen die hun kwartierstaat willen uitbreiden en vastlopen rond 1700 vindt een aanknopingspunt in één van die parentelen en kan zo aanhaken zodat ze ineens een paar generaties verder zijn. Zo vinden ze een aansluiting en leren vissen.

Om genealogen te stimuleren zelfonderzoek te doen vóór 1650.

Het is een platform voor omvangrijke publicaties.

En uiteraard om twee genealogen in het zonnetje te zetten, Marcel Kemp en Nico Plomp.

Hoe

Bronnen van vóór 1650 onder andere:

- Rechterlijk
- Notarieel
- Bestuur
- Hof van Utrecht
- Kapittels en kloosters (zegels)
- Overige inclusief literatuur

Voorbeelden van notariële en rechterlijke bronnen onder andere:

- Huwelijkse voorwaarden
- Testamenten
- Voogdijstellingen
- Akten van seclucie (uitsluiting van de weeskamer inzake voogdij)
- Boedelbeschrijvingen
- Boedelscheidingen
- E.v.a.

Voorbeelden van bronnen: momberkamer

In een document van een Momberkamer waarin men aangaf niet voor een kind te kunnen zorgen vertelde Henrick Aertsz de With bijvoorbeeld dat hij doof, impotent en 70 jaar oud is. Sander Jacobsz is maar een *koutoom* want zijn huisvrouw is overleden. Cornelis Ghijsbertsz is niet gecompareerd.

Voor dit document en vele andere moet men wel oud schrift kunnen lezen.

Voorbeeld: Hof van Utrecht, criminelen sententiën

September 1554 blijkt Zweder Stevensz. van Rossum bruidegom te zijn *op een jongedochter wonend inden dorpe van Westbrouck*.

Hij had familie van beide zijden uitgenodigd om ter bruiloft te komen en zocht zijn zwager Gerrit Hermansz. op, de man van zijn zuster, om hem te vragen of zijn natuurlijke zoon *Jan de bruyt wilde helpen beschencken*. Gerrit zelf zat te drinken ten huize van Aert Claesz. in Schonouwen en weigerde aan dit verzoek te voldoen. Sterker nog: hij voegt de aanstaande bruidegom weinig fraais over diens bruid toe en zegt: *Ghy zyt aen een cruepel ende manck geslachte gehilickt ende ghy hebt een leelick wyff genomen*.

Daarop repliceert Zweder, ook niet mals: *Ick ben met myn houwelick wel te vreden ende ic en sal (of God wilt) met myn wyff alsoe nyet leven als ghy met u wyff mijn suster gedaen hebt, die ghy uyt uwen huysse wech gjaecht hebt*.

Gerrit Hermansz. en Cornelis Aertsz. vallen Zweder vervolgens aan door hem te slaan met een *pyckstock*, gemaakt van een snijders elle waarmee kleermakers of snijders *langs den lande gaen om over de graf ten te springen*".

En zo gebeurt het dat Zweder Gerrit dodelijk treft bij de poging zichzelf tegen het geweld van twee man te verweren.

Aanknopingspunten vóór 1700

- Identificatie van personen door naamgeving of zegels.
- Relaties tussen personen direct genoemd door doopgetuigen of borgen, indirect beredeneerd bijvoorbeeld bij huwelijk op stand.
- Waar bezit is is pakkans (*follow the real estate*)

- Waar crimineel gedrag is, ook.

Andere identificaties zijn o.a. functies en beroepen, handtekeningen en merken, zegels. Het gereedschap van de genealoog, in dit verband dataverrijking, bijvoorbeeld ver-

noeming en onroerend goed.

Na afloop van de lezing was er nog gelegenheid vragen te stellen en daar werd ook druk gebruik van gemaakt.

Militaire voorouders en genealogische bronnen

Lezing door mevr. Welmoed Bons op maandag 13 mei 2019. Marcel van de Krol doet verslag.

De lezing werd gehouden door mevr. Welmoed Bons met behulp van haar stagiaire mevr. Heleen Wink. Mevr. Welmoed Bons is historicus en archivaris en werkt bij het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) als documentair informatie-specialist. Hier houdt zij zich bezig met het beheer van de collectie en het beantwoorden van militair-historische vragen. In haar vrije tijd doet zij genealogisch onderzoek naar haar eigen familiegeschiedenis.

De lezing Militaire voorouders en genealogische bronnen ging over hoe men onderzoek kan doen naar militaire voorouders vanaf de Franse tijd tot nu. Bij deze lezing werd voornamelijk stil gestaan bij welke bronnen het NIMH en het Ministerie van Defensie in huis hebben. Omdat de lezing hoofdzakelijk een opsomming is van wat het NIMH en elders te bieden heeft is dit verslag ook grotendeels een opsomming van deze bronnen.

Eerst was er de inleiding, wat is het NIMH en welke bronnen heeft het NIMH te bieden en welke andere instanties. Daarna volgde de rest van de lezing.

Het NIMH

Het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) is een gespecialiseerd kennis- en onderzoekscentrum op het gebied van de Nederlandse militaire geschiedenis. Het gaat om de geschiedenis van de Nederlandse strijdkrachten in de periode van

de Tachtigjarige Oorlog tot nu. Het NIMH beheert een unieke militair-historische collectie en maakt deze toegankelijk voor een breed publiek. (www.defensie.nl/onderwerpen/militaire-geschiedenis-nimh).

Daarnaast publiceert het instituut wetenschappelijke studies en verzorgt het onderwijs en lezingen. De collectie bevat 70.000 boeken, abonnementen op veel militair-historische tijdschriften, foto's, video's, documentatie, vaak afkomstig van particulieren. Het instituut valt onder het Ministerie van Defensie maar heeft geen officiële archieven van dat ministerie. Die liggen bij het Rijksarchief, zoals dat voor alle onderdelen van het Rijk geldt. Voor de meeste collecties geldt dat het achterhalen van de eenheid waarbij iemand diende het allerbelangrijkst is. Vandaaruit kan verder gezocht worden. In 1811 werd de nationale militie ingevoerd, met loting per gemeente. Inschrijving vond plaats in de gemeente van de ouders. Zie www.militieregisters.nl.

Taken NIMH

- beheert een unieke militair-historische collectie
- maakt de collectie toegankelijk voor een breed publiek
- publiceert wetenschappelijke studies
- geeft onderwijs aan militaire opleidingsinstituten en universiteiten
- verzorgt lezingen en geeft beleidsadviezen aan de Defensietop

- levert een bijdrage aan de militaire doctrinevorming
- beschrijft lopende operaties

Franse tijd

Militairen in Nederlandse dienst, stamboeken 1795–1813. Deze liggen bij het Nationaal Archief (www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/index/nt00239).

Database Nederlandse militairen in het leger van Napoleon 1810–1813 archieven.nl/mi/2231/?mizig=364&miadt=2231&milang=nl&misort=last_mod|desc&miview=tbl

memoiredeshommes.sga.defense.gouv.fr/fr/article.php?larub=202&titre=registres-matricules-de-la-garde-imperiale-et-de-l-infanterie-de-ligne

Waterloogradificatie (Archief Amsterdam): archieff.amsterdam/indexen/waterloogradificaties_1817-1819/zoek/index.nl.html

Tiendaagse veldtocht, Metalen Kruis 1830–1831 (Nationaal Archief): nationaalarchief.nl/onderzoeken/index/nt00302?searchTerm_=

Staat van dienst Semi-Statistisch InformatieBeheer (SIB): defensie.nl/onderwerpen/privacyrechten/privacyrechten-bij-defensie

Tweede Wereldoorlog

Meidagen:

- Collectie 409 Gevechtsverslagen en -rapporten
- De strijd op Nederlands grondgebied tijdens de Wereldoorlog 2. Digitaal in te zien op archieven.nl.

Duitse krijgsgevangenen:

- Collectie 402 Krijgsgevangenen 1940–1945
- Collectie 444 Krijgsgevangenschap en kampen 1942–1945
- Collectie 415 Mojet
- Archief 2.13.98 betreffende krijgsgevangenen 1940–1946 (Nationaal Archief)

- Rode Kruis archief nationaalarchief.nl/onderzoeken/zoekhulpen/oorlogsarchief-rode-kruis

Japanse krijgsgevangenen:

- Index Japanse interneringskaarten van het Nationaal Archief nationaalarchief.nl/onderzoeken/index/nt00425
- Collectie 465 Nederlandse Krijgsgevangenen in Nederlands Indië
Koopvaardij:
- Collectie 159 Londense collectie Koopvaardij (LOCK)
- Persoonskaarten, intekeningsboeken, examenregisters, bemanningslijsten, scheepsbewegingen, aanvragen bij NIMH: volledige naam en geboortedatum naar nimh@mindef.nl

Tweede Wereldoorlog collecties

- Collectie 092 Marinemonografie
- Burgemeestersverklaringen 1940–1945
- Collectie 798 Vliegtuigcrashes 1940–1945 en verliesregisters 1939–1945 verliesregister.studiegroepluchtoorlog.nl
- Collectie 575 Bureau inlichtingen/Duitse verdedigingswerken

Dekolonisatie Nederlands-Indië

KNIL Militairen: Stichting Administratie Indische pensioenen, Postbus 1263, 6400 BG Heerlen. Contactformulier op saip.nl. Vermeld bij de aanvraag volledige naam en geboortedatum.

Landmacht en Mariniers: Semi-Statistisch Informatiebeheer (SIB), Postbus 90099, 3509 AB Utrecht, SIB.kerkrade@mindef.nl. Vermeld bij de aanvraag volledige naam en geboortedatum, bewijs van overlijden en kopie eigen ID.

- Collectie 509 Dekolonisatie van Nederlands Indië (1945–1950)
- Archief 2.13.132 Collectie archieven Strijdkrachten in Nederlands-Indië, 1941–1957 (Nationaal archief)
- Herinneringsboeken

Marine

- Persoonsdossiers
- Personendocumentatie
- Collectie 113 Nalatenschappen
- Schependocumentatie
- Marinejaarboeken

Landmacht

- Naam- en ranglijsten (officiersboekjes)
- Afschrift Stamboek officieren

KNIL

- Naam- en ranglijsten (officiersboekjes)
- Collectie 806 ML-KNIL
- Collectie 508 Nederlands-Indië contra Japan
- Collectie 509 Dekolonisatie van Nederlands-Indië (1945-1950)
- Collectie 543 'De Koloniale eeuw' Nederlands-Indië

Luchtmacht

- Collectie 700 Biografieën en persoonsgebonden ensembles
- Collectie 701 Vliegerlogboeken
- Collectie 702 Vliegerloopbaanboeken

Marechaussee

- Collectie 449 Officiersdossiers Koninklijke Marechaussee

- Collectie 109 Onderdeelsdagboeken van de Koninklijke Marechaussee

Algemeen

- Collectie 057 Losse stukken
- Dagboeken en egodocumenten
- Collecties www.archieven.nl/mi/2231
- Bibliotheek opc-nlda.oclc.org:1080
- Beeldbank nimh-beeldbank.defensie.nl/beeldbank

Databank dapperheidsonderscheidingen

defensie.nl/onderwerpen/onderscheidingen/dapperheidsonderscheidingen/databank-dapperheidsonderscheidingen.

Contact

Aanvragen bij het NIMH met volledige naam en geboortedatum. Website: defensie.nl/nimh. Mail verzoeken, vragen en afspraken: nimh@mindef.nl. Studiezaal (alleen op afspraak): tel. 070-3162847.

Het kan zijn dat sommige hyperlinks (internetadressen) niet goed werken door de lengte, wijzigingen of schrijffouten, daarvoor mijn excuus.

Na afloop van de lezing werden nog diverse vragen gesteld. Het was een leerzame avond.

Excursie naar Kamp Amersfoort

door Marcel van de Krol

Op vrijdag 12 april 2019 was er een rondleiding in Kamp Amersfoort. Waren er in eerste instantie weinig aanmeldingen, kwamen er in de laatste twee weken voor de datum zoveel aanmeldingen binnen dat we uiteindelijk de groep in tweeën moesten splitsen en er dus een tweede rondleider bijkwam. Het eerste half uur werd er een film vertoond van een getuigenis door een oud-gevangene. Daarna werden de twee groepen verdeeld en gingen we naar het buitenterrein

waar diverse monumenten staan en bij elk monument was wel iets te vertellen.

De geschiedenis van Kamp Amersfoort in vogelvlucht

Eind jaren 30 van de vorige eeuw nam de oorlogsdreiging toe en Nederland riep tienduizenden mannen op voor militaire dienst (mobilisatie). Amersfoort had wel een aantal kazernes maar er kwamen zoveel militairen bij dat ze daar niet allemaal ingekwartierd konden worden. Daarom werd

Foto: Marcel van de Krol

in 1939 Barakkenkamp Appelweg gebouwd waar zich nu Kamp Amersfoort bevindt.

Na de Duitse inval in Polen brak de tweede wereldoorlog uit en viel het Duitse leger op 10 mei 1940 ons land binnen ondanks dat Nederland neutraal was. Nederland verklaarde Duitsland de oorlog en om Nederland tot overgave te dwingen werd Rotterdam platgebombardeerd. Na 5 dagen gaf Nederland zich over.

Na de capitulatie in 1940 gebruikte de Duitse Wehrmacht Barakkenkamp Appelweg eerst om Duitse troepen weer op verhaal te laten komen. In mei 1941 maakte de SD, de inlichtingendienst van de SS, van het kamp een gevangenenkamp. Dat was nodig omdat er zoveel mensen werden gearresteerd dat er voor hen in de gewone gevangenissen geen plaats meer was. Om de barakken heen werd prikkeldraad geplaatst met wachttorens. Barakkenkamp Appelweg werd voortaan Polizeiliches Durchgangsla-

ger Amersfoort (PDA) genoemd.

Op 18 augustus 1941 arriveerden de eerste gevangenen in Kamp Amersfoort. De meeste gevangenen werden per trein naar station Amersfoort gebracht en moesten vandaar onder bewaking van de SS naar het kamp lopen.

Het aantal arrestanten nam toe en men had meer gevangenissen nodig. Daarom werden er in Kamp Amersfoort enkele barakken bijgebouwd. Eind 1942 werd het PDA dan ook gesloten en werden de gevangenen overgebracht naar kamp Vught. In 1943 werd het kamp heropend onder de naam *Erweitertes (vergrote) Polizeigefängnis Amersfoort*.

In 1945 waren de geallieerde legers opgerukt tot Achterveld. Het kamp werd op 19 april 1945 overgedragen aan mevrouw Loes van Overeem, de vertegenwoordigster van het Rode Kruis. De eerste maanden na de bevrijding verbleven in het kamp voor-

malige gevangenen die nog te zwak of te ziek waren om naar huis te gaan. Ook terugkerende gevangenen uit Duitse kampen werden tijdelijk ondergebracht in het kamp dat nu de naam en functie kreeg van Repatriëringskamp.

Hierna kreeg het kamp nog diverse functies zoals bewarings- en verblijfkamp (interneringskamp) voor o.a. foute Nederlanders, daarna een militair complex genaamd Kamp Laan 1914, een mobilisatiecentrum de Boskamp genaamd, een opvang voor Molukkers, voormalige KNIL-militairen en een politeschool.

De Stenen Man. Foto: Marcel van de Krol

Na de oorlog werden op verschillende plekken in Nederland nationale monumenten opgericht. Bij Kamp Amersfoort kwam *De Stenen Man*. Op het kampterrein was na de oorlog bijna alles gesloopt van wat er nog van het kamp over was. De laatste barak werd in 1978 afgebroken. Men dacht toen,

we moeten niet terugkijken maar vooruitkijken. Uiteindelijk werd in 1995 de huidige gedenkplaats aangelegd als plek voor herinnering, herdenking en bezinning.

Herdenkingsplaat.

Wat verder nog verteld werd

Als een bewaker in de uitkijktoren zich vervelde omdat niemand probeerde te ontsnappen gooide hij een sigaret over het hek en riep naar een gevangene, pak hem. Gevangenen moesten altijd gehoorzamen maar mochten ook niet te dicht bij het hek komen. Als de gevangene de sigaret opdraapte werd hij doodgeschoten omdat hij te dicht bij het hek kwam. De bewaker zette in het rapport *auf der Flucht geschossen* en door zijn daad kreeg hij een paar extra vrije dagen.

Tijdens rondleidingen komen er verhalen van zoals mijn vader of grootvader heeft hier ook gezeten. Er is van de gevangenen geen administratie bijgehouden of deze administratie is vernietigd, maar men is in de loop der jaren gaan spitten in archieven van o.a. achter het ijzeren gordijn. De gevangenen werden doorgestuurd naar bijvoorbeeld Bad Arolsen en daarvan zijn later stukken gevonden van waaruit men kan afleiden welke personen in het kamp hebben gezeten. De gevangenen moesten hun spullen afgeven, maar die werden netjes bewaard en indien de gevangenen doorgestuurd werden kregen zij hun spullen weer terug en daar waar ze heen gingen werd het wel genoteerd en heeft men opeens een tastbaar bewijs. Men heeft van ongeveer 30.000 gevangenen dit kunnen herleiden. Van ca 7000 gevangenen is niets bekend.

De stukken die men elders heeft kunnen

vinden zijn onder andere een kampkaart, inschrijvingskaart, een individuele geldkaart, een originele transportkaart, een NSF radio-commandokaart (Nederlandse Seintoestellen Fabriek), een postwisselkaart, een transportlijst en een lijst van de eigendommen en nog veel meer.

In de eerste periode 1941–1943 was het eten het slechtst, daarna een haartje beter. In de tweede periode 1943–1945 waren de omstandigheden weer veel slechter.

Men zegt wel eens dat de Duitsers slecht zijn maar het waren de nazi's die slecht waren. Een hoop Duitsers moesten tegen hun wil in het leger. Het gebeurde wel dat als een gevangene probeerde te ontsnappen dat een Duitser dan een andere kant op keek.

Na afloop ging iedereen een hoop wijzer geworden en een hoop indrukken opgedaan, weer huiswaarts.

Bijeenkomst PRO-GEN gebruikersgroep zaterdag 14 september 2019 in Nijkerk

De PRO-GEN gebruikersgroep nodigt u uit om aanwezig te zijn bij de jubileumviering ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van deze vereniging. Deze feestdag bestaat uit een genealogische markt en een drietal lezingen. De toegang is gratis.

Wat kunt u verwachten?

Er hebben zich 12 standhouders aangemeld: familieverenigingen, genealogische verenigingen, het stamboomvragenforum en stands met heraldische en genealogische boeken en tijdschriften, de gebruikersgroep en uiteraard de auteurs van PRO-GEN.

Daarnaast worden er 3 lezingen gehouden:

10.30 uur Robert Philippo

De lezing *Macht, malaise en migratie* is

een interessant stuk geschiedenis en beeldbepalend voor de vorming van het huidige Nederland. Wat wij in Nederland vaak niet beseffen is hoe de opstand werkelijk begonnen is, wars van de vrijheids- en religieuze romantiek welke ons op school is ingewreven. Ook beseffen wij niet goed wat er zich in het zuiden heeft afgespeeld waar zo'n 400 kerkelijke gebouwen per 2 weken werden *gestormd*, en dat deze stormen eigenlijk vanuit Frankrijk zijn over komen waaien.

11.45 uur Sander van der Meer

Wat blijft er on- en offline achter als je komt te overlijden en wat is daarvoor wettelijk eigenlijk geregeld? Hoe ga je als nabestaande om met onbekende gebruikersnamen en wachtwoorden van jouw dierbare, noodzakelijk voor de afwikkeling van za-

ken of toegang tot gegevens in de cloud? Kun je alles vooraf vastleggen en wat kunnen daar de nadelen van zijn? En hoe voorkom je identiteitsfraude als iemand is overleden? Met recent foto- en filmmateriaal van herkenbare praktijkvoorbeelden, waarbij verdriet en humor elkaar afwisselen, kom je alles te weten over de digitale erfenis en online nalatenschap. Inclusief handige tips, suggesties en mogelijkheden om zelf data veilig te stellen.

13.30 uur Marita van Brussel

De geschiedenis van notabelen is welbekend. Maar hoe leefden de armen, analfabeten en arbeidsgehandicapten in vroegere tij-

den? Marita van Brussel onderzoekt de levens van mensen in de marge van de geschiedenis, en vertelt hun verhaal. Een lezing over armoede en (gebrek aan) zorg in de negentiende eeuw, met veel bronnentips voor genealogen.

De jubileumviering zal worden gehouden op zaterdag 14 september 2019. Aanvang: 10.00 uur, Sluiting 16.00 uur. Plaats: De Schakel, Oranjelaan 10, 3832 CX Nijkerk.

De Schakel is goed per trein te bereiken. Het NS Station ligt op slechts 200 meter afstand van De Schakel en is rechtstreeks te bereiken vanaf de intercitystations Amersfoort, Utrecht en Zwolle (2 x per uur).

Dochters van Eva

Donderdag 19 september is er het symposium *Dochters van EVA* in het theater Agnietenhof in Tiel, van 09.00–17.00 uur. Thema: wat mtDNA over je afkomst vertelt. DNA is de kennisbron over de oorsprong van je voorouders. Het DNA uit het Y-chromosoom in de celkern is gekoppeld

aan jouw voorvaderen. Het mtDNA uit de mitochondriën is de link naar jouw voorouders. Dit symposium is gefocust op het mtDNA. Zie www.DNAinTiel.nl voor meer informatie en opgave. De sprekers zijn allemaal van topniveau en de lezingen zullen daarom ook zeer interessant zijn.

Genealogie cursus

door Willem van Maren

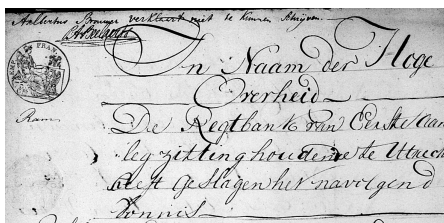
Op vrijdag 17 januari 2020 begint in Veenendaal een cursus Stamboomonderzoek. De cursus bestaat uit drie lessen en een bezoek aan het gemeentearchief.

Voor verdere bijzonderheden en aanmelding zie www.cursus.bibliotheekveenendaal.nl/mens-maatschappij.

Aalbertus Brouwer en zijn problemen met de burgerlijke stand

door Ina Budde-Korver

Het zat hem niet mee, Aalbertus Brouwer. Zijn eerste kind, een jongetje, was 14-7-1814 levenloos ter wereld gekomen en zijn vrouw, Elisabeth Maree, overleed in het kraambed. Zij waren pas twee maanden getrouwd. Mogelijk had de huwelijksluiting vertraging opgelopen doordat er problemen waren met de benodigde papieren. Er was namelijk geen doopsinschrijving van Aalbertus te vinden. De reden hiervan zou zijn dat de pastoor destijds verzuimd had aantekening van deze doop te maken. Hoe dan ook, er moest bij de rechtbank een akte van bekendheid worden opgemaakt.

Akte van bekendheid d.d. 14-4-1814

Het lukte hem om zeven buurtgenoten te vinden die bereid waren voor het gerecht te verklaren dat zij Aalbertus Brouwer, wonende te Utrecht, buiten de Wittevrouwenpoort Wijk I nr. 76, kenden als de echte zoon van Aalbertus Brouwer en Johanna Hogen, en dat hij in 1778 in Utrecht was gedoopt. Deze getuigen waren: Antje Hogen, wed. Gerrit Zorgen, 68 jr, naaister, Cornelia Oostveen, 64 jr, schoonmaakster, Martinus Goes, 62 jr, melkverkoper, Johannes Maree, 73 jr, dagloner, Johannes Maree jr, 30 jr, melkverkoper, Margaretha Blange, huisvrouw van Antonie van Dijl, 44 jr, en Roelof van Essenberg, 31 jr, hovenier. Alleen de laatste twee getuigen ondertekenden de akte, de an-

deren konden niet schrijven. Aalbertus zelf ook niet trouwens.

De rechtbank gaf toestemming tot het gebruik van deze akte van notoriëteit (bekendheid) als vervangend document van het ontbrekende doopsbewijs, en het burgerlijk huwelijk tussen Aalbertus Brouwer en Elisabeth Maree werd op 4-5-1814 te Utrecht voltrokken. Getuigen waren: Jan Maree, melkverkoper, 31 jr; broeder der bruid, Martinus Goes, melkverkoper, 62 jr; Johannes van der Brink, schoenmaker, 38 jr, en Jacobus IJzermans, schoenmaker, 69 jr, allen woonachtig te Utrecht

... en hebben partijen contractanten benevens de getuygen mede verklaard, dat Aalbertus Brouwer, vader der bruidegom, dezelfde persoon is welke in de bovengemelde doodextracten onder de namen Robbert en Rubertus voorkomt.

Waarschijnlijk heette Robbert, evenals Aalbertus, in het dagelijks leven gewoon Bertus of Bart, of op z'n Utrechts: Bäär. Zoals ook de naam Albertus kan zijn verstaan en vervolgens genoteerd als Aalbertus. (Hoewel deze naam ook elders in het land voorkomt).

Helaas was dit huwelijk dus van korte duur, maar Aalbertus vond een nieuwe vrouw: Alida Maassen. Deze keer was zij echter degene zonder doopsbewijs. Zij werd in 1782 geboren in Nijmegen (of daar in de buurt), als dochter van een soldaat, en werd vermoedelijk gedoopt door een veldprediker, die daarvan geen aantekening had gemaakt, of deze was kwijtgeraakt.

Ook Alida bracht zeven getuigen mee naar de audiëntiezaal van de rechtbank in het gebouw van het Capittel van Oud-

munster op de Nieuwe Gracht in de Hofpoort. Allemaal vrouwen ditmaal: Gerarda de Bruijn, huisvrouw van Steven Buijen, 55 jr, hovenierster, Maria Koot, 64 jr, spinster, Catharina Niesing, huisvrouw van Leendert Anders, 50 jr, daggeldster, Gerritje Franke, 45 jr, breyster, Antje Hoge, weduwe van Gerrit Sorger, 66 jr, naaister, Petronella Beerschoten, huisvrouw van Matthijs Wijman, 48 jr, en Cornelia Broelant, 42 jr, werkster.

Utrecht, Hofpoort aan de Nieuwegracht, 1903, coll. HUA, cat. nr. 80562

Hier volgt een gedeelte uit de akte van bekendheid d.d. 6-2-1815.

En hebben alle de hiervoorengemelde getuigen gedeclareerd en gecertificeerd als eene openlijk bekende notoriëteit dat aan haarlieden zeer welbekend is de persoon van Alida Maassen, dat zij is de dochter van Dirk Maasen en Jannigje Hensbergen, inder tijd echtelieden, edoch welke beiden overleden zijn. Dat de requirante is geboren nabij, ofte Nijmegen in den jare 1782 maar dat zij

getuigen daarvan den netten dag niet kunnen opgeven. Dat zij van haar vroegste jeugd af aan tot op heden altoos buiten de Wittevrouwepoort dezer stad heeft gewoond en door bloedverwanten, welke daar ook woonachtig waren, is opgevoed. Dat uit dien hoofde alle de hiervoren genoemde getuigen in de gelegenheid zijn geweest haar te leren kennen, doordien zij ook allen tot op dat ogenblik in gemelde buurt woonachtig zijn. Deze keer was geen enkele getuige in staat tot ondertekening van de akte, en ook Alida niet. Maar het huwelijk kon doorgaan.

Aalbertus Brouwer en Alida Maassen trouwden 15-3-1815 in Utrecht, in aanwezigheid van de volgende getuigen: Joost Hagen, baartscheerder, 49 jr, Jacobus IJzermans, schoenmaker, 70 jr, Wijnand Stomp, werkman, 33 jr, Justus Sling, hovenier, 38 jr, allen woonachtig te Utrecht, die volgens de huwelijksakte

...mede onder eede verklaard hebben dat zij nooit gehoord hebben dat de grootouders van bruidegom en bruid nog in leven zouden zijn, alsmede dat Albertus Brouwer, vader des bruidegoms, en Johanna Hoogen, desselfs moeder, dezelfde personen zijn welke in hunne doodextracten genaamd zijn Robbert Brouwer en Johanna Hagen, weduwe Rubertus Brouwer, alsmede dat Dirk Maassen, vader der bruid, dezelfde persoon is geweest welke in het doodextract Jannetje Hensbergen, weduwe Derk Maas is genaamd.

Naamsverwarring alom dus, maar dat was gelukkig geen belemmering voor de huwelijksluiting.

Hun eerste kind was een zoon, die Albertus werd genoemd. Daarna volgden nog vier dochters, maar alleen Albertus en de twee oudste meisjes, Maria en Alida, werden volwassen.

Aalbertus Brouwer, in latere akten van

de burgerlijke stand Albertus genoemd, was werkman van beroep, maar omstreeks 1822 verdiende hij de kost als voerman, net als vroeger zijn vader Robbertus. Ook zijn oudere broer Hendrikus zat in het vak: volgens zijn huwelijksakte en overlijdensakte was hij voermans knecht.

Aalbertus Brouwer overleed, ca 83 jaar oud, op 25-12-1862. De cholera-epidemie, die enige jaren later heerste, maakte hij dus niet meer mee. Zijn vrouw Alida Maassen, hun zoon Albertus Brouwer, hun schoonzoon Nicolaas Harderwijk en diens zontje Johannes Albertus behoorden waarschijnlijk tot de talloze slachtoffers die deze ziekte in 1866 maakte. Zij stierven allemaal op het adres Gasthuisstraat 166, Wijk I, respectievelijk op 3, 2, 2 en 7 juli.

Utrecht, singelplantsoen, Wittevrouwenpoort en -brug, 1858, coll. HUA, cat. 30872

Nog even terugkomend op de ontbrekende doopschrijving van Aalbertus. Hij was in mei 1814 niet het enige overgeble-

ven kind van Robbertus Brouwer en Johanna Hooge; zijn broer Hendrikus, die in 1811 was getrouwd en daarbij zijn doopbewijs van de gereformeerde kerk kon overleggen, overleed in augustus 1814. En zijn tante, Antje Hoge, die tweemaal als getuige bij de rechtbank optrad, moet ook wel hebben geweten hoe de vork in de steel zat bij zijn familie. De gereformeerde Robbertus Brouwer trouwde in 1762 in de gereformeerde kerk met de katholieke Johanna Hooge. Zoals gebruikelijk moest zij daarbij beloven dat zij hun kinderen gereformeerd zou opvoeden. Zes van hun kinderen werden dan ook in de gereformeerde kerk gedoopt (met de vermelding in het doopboek dat hun moeder Rooms was). Het is dus nogal vreemd dat Aalbertus als enige katholiek gedoopt zou zijn. Volgens de getuigenverklaringen in de akte van bekendheid zou deze doop in opdracht van Pastoor Johannes Stevens door diens kapelaan in het jaar 1778 ten huize van de ouders hebben plaatsgevonden. De vraag is: is dat de waarheid? En zo ja, wat was de reden? Daar zullen we waarschijnlijk nooit achter komen. Feit is wel dat Aalbertus katholiek bleef, of het later is geworden. Dat blijkt uit het bevolkingsregister van Utrecht 1850-1860 Wijk I, waar achter zijn naam en die van zijn vrouw *R.Cath.* is genoteerd. Ook hun kinderen waren katholiek.

Boekbesprekingen

door Willem van Maren

Herman Postema

De erfenis van ridder Fulco. Het ontstaan van het dorp Maarsbergen.

Barneveld/Nijkerk 2019, €20

Met het boek over het ontstaan van Maarsbergen heeft Herman Postema een werk geschreven dat ook voor genealogen

heel interessant is. Het boek begint met de geschiedenis van ridder Fulco of Folcold van Berne, graaf van Teisterbant, die bij een achtervolging belooft een klooster te bouwen als hij de gevaren overleeft. Het loopt voor Fulco goed af en hij sticht een klooster bij zijn kasteel Berne (in de buurt van

Heusden). In de schenkingsoorkonde van 1134 worden enkele goederen genoemd die aan het klooster worden toegewezen en één daarvan is Maarsbergen. Het klooster, de abdij van Berne, bestaat nog steeds en bevindt zich tegenwoordig in Heeswijk. Het is de oudste nog bestaande organisatie in Nederland en heeft een rijk archief. Tot voor kort was dit archief niet gemakkelijk toegankelijk maar dat is veranderd. Postema heeft uit dit archief en andere bronnen een boeiende geschiedenis weten te reconstrueren.

De titel van het boek noemt het ontstaan van het dorp Maarsbergen. Dit kan verwarring geven want het huidige dorp is pas aan het einde van de negentiende eeuw ontstaan. Het boek behandelt het rechtsgebied Maarsbergen en vóór 1800 werd dit het gerecht Maarsbergen genoemd. Later vormde Maarsbergen samen met Maarn één gemeente. Het boek bestaat uit twee delen. Eerst komt het ontstaan en de ontwikkeling van het gerecht Maarsbergen tot ongeveer 1800. Het tweede deel beschrijft de bewoningsgeschiedenis van ongeveer 1500 tot ongeveer 1800. Het boek berust op uitzonderlijk grondig en breed archiefonderzoek.

Maarsbergen bestond uit ongeveer twintig boerderijen en die worden allemaal beschreven. Jammer genoeg heeft het boek geen goede overzichtskaart en een lezer die niet goed thuis is in Maarsbergen zal daarvoor moeite hebben zich te oriënteren.

Van de Tachtigjarige oorlog hebben de meeste Nederlanders op school ooit wel gehoord over de watergeuzen en het beleg van Naarden, Leiden, Haarlem, Alkmaar en an-

dere plaatsen in West-Nederland. Wat gebeurde er in midden-Nederland? Een van de weinige bekende feiten is de slag bij Amerongen in 1585 en zelfs daarvan hebben de meeste mensen nog nooit gehoord of gelezen. Dankzij het archief van de abdij komen we nu veel meer te weten. De ellende begint al omstreeks 1577 en vanaf 1584 is Maarsbergen en omgeving jarenlang geheel ontvolkt. Alles is verbrand en vernield. De bewoners zijn gevlucht en enkele boeren die grond in eigendom hebben komen soms nog wel eens kijken maar het is levensgevaarlijk. Na omstreeks 1590 is het waarschijnlijk iets rustiger maar in 1629 wordt opnieuw veel geplunderd en verwoest. Breken daarna gunstiger tijden aan? Allerm minst, in 1672 verbranden de Fransen in Maarsbergen acht boerderijen en een groot deel van de bevolking moet weer vluchten.

Van groot belang voor genealogen zijn de twee bijlagen in het boek. Bijlage I heet *Lijst van pachters*. Na het midden van de achttiende eeuw worden de gebruikers van een aantal boerderijen ook eigenaar. De lijst biedt daardoor meer dan de titel zegt. Een betere titel zou zijn *Lijst van bewoners*. Van elke boerderij is er een doorlopende lijst van gebruikers/bewoners vanaf ongeveer 1517 tot in de negentiende of zelfs twintigste eeuw. De tweede bijlage is de eigendomsstabel vanaf 1656. De twee bijlagen vormen voor stamboomonderzoekers de sleutel naar de gedetailleerde informatie over Maarsbergen op de website www.historischehuizen.nl.

Stel je voor

Mijn naam is **Gerrit Wessels**. Tot mijn pensionering werkte ik als adviseur in het beheer van onroerend goed in de voornamelijk agrarisch/bosbouwkundige sfeer.

Binnen mijn belangstelling voor familiehistorie heeft zich, alweer tien jaar geleden, een onverwachte, vrij spectaculaire *explosie* voorgedaan. Via mijn naam kwam ik via internet in contact met de toenmalige secretaris van de Historische Kring van een Twents dorp in mijn vaders geboortestreek. Zo kreeg ik van hem, zonder de minste zelfwerkzaamheid, binnen enkele weken de gehele stamboom van vaderszijde per mail toe-

gezonden.

“Nu die van mijn vrouw nog”, dacht ik toen. Middels een cursus van de NGV Amersfoort, onder de inspirerende leiding van de toenmalige voorzitter, ben ik daarmee destijds een klein eindje op weg geraakt. Door plankenkoorts met betrekking tot het brede scala aan genealogische internetsites en tijd vragende andere hobby's, is het daar helaas tot nu toe bij gebleven.

Mijn lidmaatschap levert hopelijk voor mijn verdere zoektocht nieuwe inspiratie op.

Ledenbestand

Nieuwe leden:

Dhr. G. Wessels, Leusden

Mw. C.J. Kallenbach, Amersfoort

Einde lidmaatschap:

Dhr. Drs. J.F. van Gemund, Amersfoort

Dhr. F.P.M. van den Bosch, Baarn (wijziging afdeling)

Inhoudsopgave

Van de redactie	45
Colofon	45
Lezingen & Activiteiten	46
Van uw voorzitter	49
Vóór 1700 drogen de bronnen niet op	51
Militaire voorouders en genealogische bronnen	53
Excursie naar Kamp Amersfoort	55
Bijeenkomst PRO-GEN gebruikersgroep zaterdag 14 september 2019 in Nijkerk	58
Dochters van Eva	59
Genealogie cursus	59
Aalbertus Brouwer en zijn problemen met de burgerlijke stand	60
Boekbesprekingen	62
Stel je voor	64
Ledenbestand	64

